

Włoska kantata świecka

nowy styl - bel canto

styl “bel canto” (Bukofzer) - lata 40-te XVII w.

- prostota melodyki, mniej ozdobników, płynna melika;
- wszechstronne wykorzystywanie metrum trójdzielnego, łagodzenie kontrastowej rytmiki wcześniejszego stylu, stosowanie rytmów tanecznych;
- integracja basu i melodii wokalnej, kontrapunktyczna równowaga skrajnych głosów;
- tonalnie nieustabilizowane następstwa harmoniczne wczesnego baroku ustępują przebiegom akordów blisko spokrewnionych, opartym na konwencjonalnych kadencjach IV, V, I lub II, V, I;
- prosta harmonia oddziałuje na rysunek melodii, w którym często pojawiają się motywy oparte na rozłożonych trójdźwiękach.

Pojawia się rozgraniczenie stylu wypowiedzi muzycznej na:
narracyjny (recytatyw), dramatyczny (arioso), liryczny (aria)

wariacje stroficzne

Każda zwrotka ma tę samą (lub z niewielkimi zmianami) linię basu, natomiast melodia głosu górnego w każdej zwrotce jest kształtowana odmiennie.

https://www.google.com/search?q=Monteverdi+possente+spirto&oq=Monteverdi+possente+spirto&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUyBggAEEUYOTIKCAEQAByTGBYYHjIKCAIQABgTGBYYHjIKCAMQABgTGBYYHjIMCAQQQABgKGBMYFhgeMgoIBRAAGBMYFhgeMgclBhAAGO8F0gEKMTQ0MDIqMGoxNagCCLACAfEFqjAa4RKV9TE&sourceid=chrome&ie=UTF-8#fpstate=ive&vld=cid:25f0c1e6,vid:VYqF3TTaZcc,st:0

Monteverdi, Possente spirto (L'Orfeo), 1607

wariacje ostinatowe - linia głosu górnego rozwija się na tle powtarzanych, krótkich formuł basowych (np. bas typu chaconne, passacaglia, romanesca etc)

późny madrygał - formy wielocześciowe

Monteverdi - VIII księga (1638), Altri canti d'amor

<https://www.youtube.com/watch?v=5vmMW12LbRg>

Alessandro Grandi „Cantade et Arie a voce sola”, Wenecja 1620

- Rozwija się w naturalny sposób z madrygału (Monteverdi VIII księga – madrygały wieloczęściowe, części o różnej obsadzie i charakterze)
- Teksty - tematyka zbliżona do madrygałowych, lecz inna forma
- Przeznaczona dla wykonawców-profesjonalistów (virtuozeria wokalna + umiejętność wyrażania uczuć)
- Powstaje w środowisku kameralnym, dla ekskluzywnej publiczności, najczęściej w akademiacach, lub w rezydencjach arystokratów
- Termin „cantata” stosowany powszechnie dopiero po 1670

Rozwój formy

- Kantaty Grandiego są wariacjami stroficznymi
- Do 1650 kantaty składają się z wariacji stroficznych, pieśni, krótkich arii, przekomponowanego recytatywu. Nie zawsze części są oddzielone wyraźnie od siebie. U L. Rossiego – nawet pojedyncze arie
- Po 1650 podstawowymi współczynnikami są już recytatyw i aria
- Pod koniec XVII i w XVIII wieku – wyraźny podział na krótkie recytatywy i rozbudowane arie
- Rozwój kantaty przebiega paralelnie do rozwoju opery, choć uważa się, że w niektórych przypadkach kantata jest „laboratorium” opery, z uwagi na jej elitarną publiczność

Rzym (1644-1655) okres zamknięcia teatrów operowych w rezydencjach

- Kantata stanowi substytut opery (powstają także k. o teksth dramatycznych)
- Kompozytorzy: miejscowi – Giacomo Carissimi (1605-1674), Luigi Rossi (1598-1653) – ok. 300 kantat
- Kompozytorzy przyjezdni: Antonio Cesti (1623-1669), Alessandro Stradella (1639-1682), Alessandro Scarlatti (1660-1725), Georg Friedrich Haendel (1685-1759)

Kantaty Carissimiego

- Deh memoria (Lament Marii Stuart) – florencki recytatyw
<https://www.youtube.com/watch?v=0eBwPRocwX8>
- I Philosophi – duet, „spór o naturę miłości”
<https://www.youtube.com/watch?v=hTfsQhRIYPO>
- Cosi volete – forma zwrotkowa z refrenem
<https://www.youtube.com/watch?v=vn5JFeM5TNc>

Barbara Strozzi <https://barbarastrozzi.com/>

1619-1677, córka poety Giulio Strozziego i jego służącej, uczennica Francesco Cavalliego, brała udział w spotkaniach Accademia degli Unisoni w Wenecji, założonej przez ojca. Opublikowała 8 zbiorów kompozycji (głównie arie i kantaty). Być może była kurtyzaną, nigdy nie wyszła za mąż.

<https://www.youtube.com/watch?v=cL17k49ORCI> Che si puo fare